

Brüssel, 26. juuni 2026
(OR. en)

11234/26

FIN 984

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	26. juuni 2026
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2026) 344 final
Teema:	KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE 2024. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise otsuse järelmeetmete kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2026) 344 final.

Lisatud: COM(2026) 344 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 25.6.2026
COM(2026) 344 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

2024. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise otsuse järelmeetmete kohta

Aruanne järelmeetmete kohta, mis on võetud seoses Euroopa
Parlamendi eelarve täitmisele heakskiidu andmise resolutsioonides ja
nõukogu eelarve täitmisele heakskiidu andmise soovitusel
2024. eelarveaasta kohta esitatud ettepanekutega

Sisukord

1.	Sissejuhatus.....	1
2.	Eelarve, mille eesmärgid saavutatakse	1
3.	ELi finantshuvide kaitse	4
4.	Läbipaistvus	11
5.	Võla jätkusuutlikkus	13
6.	Edasine tegevus.....	14

1. Sissejuhatus

Euroopa Parlament andis 29. aprillil 2026 pärast nõukogu soovitud heakskiidu komisjoni tegevusele ELi eelarve täitmisel 2024. aastal.

Selles aruandes tehakse kokkuvõtte peamistest meetmetest, mida komisjon on võtnud seoses peamiste ettepanekutega, mille on esitanud: i) Euroopa Parlament eelarve täitmisele heakskiidu andmise resolutsioonis¹ ja ii) nõukogu eelarve täitmisele heakskiidu andmist käsitlevas soovitusel². Komisjon esitab vastused konkreetsetele ettepanekutele käesoleva aasta jooksul.

2. Eelarve, mille eesmärgid saavutatakse

2024. aastal aitas ELi eelarve väga olulisel määral kaasa ELi poliitiliste prioriteetide saavutamisele. Nagu on kirjeldatud ELi eelarve iga-aastases haldus- ja tulemusaruandes 2024. eelarveaasta kohta,³ aitas ELi eelarve tugevdada majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust, toetada põllumajandustootjaid ja suurendada põllumajanduse tootlikkust. See toetas rohe- ja digipööret ning ELi välispiiride ja kaitsevõime tugevdamist, aitas tegeleda rändesurvega, toetas vankumatult Ukrainat ja aitas ELil reageerida Lähis-Ida humanitaarkriisile.

ELi eelarve oli tähtis ELi konkurentsivõime hoogustamisel, majandusjulgeoleku tugevdamisel (nt puhtasse tehnoloogiasse, inimkapitali ja piiriülesesse taristusse investeerimise kaudu, et tugevdada regionaalarengut ja ühtset turgu) ja ELi strateegiliste partnerluste toetamisel maailmas.

a. Eelarve täitmine

Parlament on mures ELi eelarve täitmise määra ning taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise määra pärast praeguses mitmeaastases finantsraamistikus. Ta märgib, et täitmis- ja rakendamisviivitused suurendavad kulukohustuste vabastamise ohtu ja survet programmitöö perioodi lõpus.

¹ Euroopa Parlamendi 29. aprilli 2026. aasta otsus Euroopa Liidu 2024. aasta üldeelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta, III jagu – komisjon ja rakendusametid ning 9., 10. ja 11. Euroopa Arengufond (2025/2145(DEC)).

² Nõukogu soovitus, mis käsitleb heakskiidu andmist komisjoni tegevusele Euroopa Liidu üldeelarve täitmisel 2024. eelarveaastal (5749/26).

³ Komisjoni 17. juuni 2025. aasta aruanne Euroopa Parlamendile, nõukogule ja kontrollikojale „ELi eelarve iga-aastane haldus- ja tulemusaruanne 2024. eelarveaasta“, COM(2025) 824.

Komisjon rõhutab, et ELi eelarvest eraldatud, kuid veel välja maksmata summad ehk täitmata kulukohustused (*reste à liquider*) olid 2024. aasta lõpus 35 miljardit eurot väiksemad kui 2023. aasta lõpus. Peaaegu pooled 2024. aasta lõpu seisuga täitmata kulukohustustest (v.a taasterahastu „NextGenerationEU“ täitmata kulukohustused) on seotud ühtekuuluvuspoliitikaga ja seega liikmesriikide vahendite rakendamisega eelarve jagatud täitmisel. Projektide valiku maht kohapeal suurenes ligikaudu 12 %-lt 2023. aasta lõpus ligikaudu 37 %ni (2024) ja ligikaudu 65 %ni (2025) 2021.–2027. aasta ühtekuuluvusprogrammide raames saadaolevatest rahastamispakettidest ja rahaline rakendamine kiirenes märgatavalt, kuna paljud liikmesriigid esitasid maksetaotlusi märksa suuremas summas, kui N+3 reegel oleks nende puhul vahendite vabastamiseks võimaldanud. Sellise positiivse arengu tõttu ollakse projektide väljavalimise ja maksete tegemisega perioodile 2014–2020 järele jõudmas. Eesmärkide tõrgeteta saavutamiseks toetab komisjon liikmesriike nende haldussuutlikkuse tugevdamisel ja investeeringutega seotud kitsaskohtade lahendamisel.

Komisjon jälgib jätkuvalt suure tähelepanuga ELi programmide ja vahendite rakendamist. Ta avaldab igal aastal teavet eelarve täitmise prognooside kohta ja eduaruande täitmata kulukohustuste kohta.

Taasterahastuga „NextGenerationEU“ seotud täitmata kulukohustuste puhul vaatasid paljud liikmesriigid üle oma riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad, jaotasid vahendid ümber rakendamisvalmis projektidele, kohandasid vahe-eesmärke ja sihtväärtusi ning tegelesid rakendamise kitsaskohtadega, kuid jätsid seejuures kavade eesmärgid samaks. Nende muudatuste eesmärk oli kajastada muutuvaid asjaolusid ja parandada eesmärkide saavutatavust, keskendudes taaste- ja vastupidavusraha maksete tegemisele õigel ajal, s.o 2026. aasta lõpuks. 30. aprillil 2026 võttis komisjon vastu [suunised liikmesriikidele](#) taaste- ja vastupidavusraha lõppetapi ja sulgemisega seotud korralduslike aspektide kohta, et tagada selle edukas sulgemine.

Võib olla, et liikmesriigid tähtsustasid mõneti rohkem oma taaste- ja vastupidavuskavade rakendamist ja läbivaatamist, mis võis põhjustada viivitusi ühtekuuluvuspoliitika programmide rakendamisel. Samas aga aitavad taaste- ja vastupidavusraha toetatavad meetmed kiirendada mitmeaastase finantsraamistiku vahendite rakendamist, nt eeldatavasti on taaste- ja vastupidavusraha reformidel, mille eesmärk on kiirendada loamenetlusi, positiivne ülekanduv mõju teiste ELi fondide investeerimismeetmete rakendamisele.

b. Tähelepanu uutele prioriteetidele: kaitse ja Ukraina

Komisjon kiidab heaks parlamendi seisukoha, et „praeguses geopoliitilises kontekstis tuleb Ukraina kaitset ja toetamist käsitleda eelarveprioriteedina ning selle eesmärgi saavutamiseks tuleks eraldada piisavad vahendid“⁴.

Komisjon on pühendunud ELi kaitsevõime tugevdamisele. Ta on välja pakkunud mitu algatust kaitsevalmiduse ja investeringute suurendamiseks, sealhulgas i) kuni 150 miljardit eurot liikmesriikidele antavate laenudena, mis tagatakse ELi eelarvega rahastamisvahendist „Euroopa julgeolekumeetmed (SAFE) Euroopa kaitsetööstuse tugevdamiseks“; ii) ühine valge raamat „Euroopa kaitsevalmidus 2030“; iii) kava „ReArm Europe“ / „Kaitsevalmidus 2030“ ning iv) kaitsevalmiduse koondpaketi lihtsustamine.

Alates Venemaa sissetungist Ukrainasse kuni 2024. aasta lõpuni tõi ELi vankumatu toetus Ukrainale kaasa 130,2 miljardi euro kasutuselevõtu finants-, majandus-, humanitaar-, militaar- ja diplomaatilise abi andmiseks. 2024. aasta veebruaris loodi Ukraina rahastu, et toetada Ukraina taastamist, ülesehitamist ja moderniseerimist. Ukraina 2026.–2027. aasta rahastamisvajaduste katmiseks [võeti 2026. aasta veebruaris vastu](#) Ukraina toetuslaen, millega antakse Ukrainale 2026.–2027. aastal kuni 90 miljardit eurot ja mille rahastamiseks võtab EL kapitaliturgudelt laene.

c. ELi rahastamise mõju kliimale ja elurikkusele

Komisjon võtab teadmiseks Euroopa Kontrollikoja tähelepanekud puuduste kohta komisjoni metoodikas liidu kulutuste kliimamõju hindamiseks⁵ ja parlamendi avalduse, et „praegune metoodika kliima- ja elurikkuse tagamise kulutuste jälgimiseks ei hõlma täielikult kogu liidu tegevuse mõju“⁶.

Komisjon soovib mõõta kooskõlas kehtiva tulemusraamistikuga ELi eelarvest tehtavaid sissemakseid ja tulemusi, mis on seotud kliimameetmete ja elurikkusega. Taaste- ja vastupidavusrahistu, ühise põllumajanduspoliitika ja ühtekuuluvuspoliitika puhul peab ta kohaldama metoodikat ja erikoefitsiente, mis on sätestatud vastavates nende programmide loomise põhiaktides. Perioodi 2028–2034 mitmeaastase finantsraamistiku jaoks on komisjon välja pakkunud ühtlustatud süsteemi kliima- ja keskkonnaeesmärkidega seotud ELi kulutuste ja tulemuste jälgimiseks.

4 Vt punkt 17 – 2025/2145(DEC).

5 Vt punkt 13 – 2025/2145(DEC).

6 Samas.

3. ELi finantshuvide kaitse

Komisjon peab äärmiselt oluliseks ELi vahendite kasutamise üle järelevalve tegemist koostöös riiklike ametiasutuste ja teiste rakenduspartneritega.

a. ELi väärtuste, sealhulgas õigusriigi põhimõttega kooskõlas olevad kulutused

Õigusriik

Parlament kutsub komisjoni üles täiel määral ja järjepidevalt kasutama olemasolevaid vahendeid ELi rahastamise peatamiseks või kaitsmiseks, kui puudujäägid õigusriigi põhimõtte järgimisel kahjustavad usaldusväärset finantsjuhtimist asjaomastes liikmesriikides, eelkõige Ungaris ja Slovakkias.

Õigusriigi tingimuslikkuse määruse kohaselt jälgib komisjon ennetavalt kõigi liikmesriikide olukorda, et tuvastada võimalikult kiiresti nimetatud määruse kohaldamisalasse kuuluvate õigusriigi põhimõtete rikkumised. Komisjon kasutab täiel määral kõiki olemasolevaid valdkondlikke ja üldisi õigusvahendeid, et piisavalt otsesel viisil lahendada liikmesriikides õigusriigi põhimõtete rikkumised, mis kahjustavad või tõsiselt ohustavad ELi eelarve usaldusväärset finantsjuhtimist või ELi finantshuvide kaitset.

Õigusriigi tingimuslikkuse määruse alusel on alates 2022. aastast võetud Ungari suhtes meetmeid ELi eelarve kaitsmiseks, sealhulgas i) peatati kolme ühtekuuluvuspoliitika programmi eelarvelised kulukohustused 55 % ulatuses ning ii) keelati võtta eelarve otsese ja kaudse täitmise raames uusi ELi rahastusega seotud juriidilisi kohustusi avalikes huvides tegutsevate usaldusfondide ja nende hallatavate üksustega.

Lisaks õigusriigi tingimuslikkuse määrusele on ELi eelarve kaitsmiseks komisjoni käsutuses teisigi olulisi vahendeid, eelkõige i) ühissätete määruse kohane ELi põhiõiguste hartat puudutav horisontaalne eeltingimus ning ii) vahe-eesmärgid ja sihid, mis käsitlevad õigusriigiga seotud probleeme riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades.

Järgmises mitmeaastases finantsraamistikus tuleb jätkuvalt austada õigusriigi põhimõtteid ja põhiõigusi – kõigi vahendite suhtes kohaldatakse ka edaspidi õigusriigi tingimuslikkuse määrust. Komisjoni esitatud riiklikud ja piirkondlikud partnerluskavad võimaldavad toetada rahaliselt meetmeid, millega tugevdatakse õigusriigi põhimõtteid ja põhiõigusi ning seejuures kohaldatakse horisontaalseid tingimusi, et tagada ELi eelarve kaitstus õigusriigi põhimõtete ja harta rikkumiste eest. Kui ühe aasta möödudes on rikkumine endiselt lahendamata, võib asjaomased vahendid iga-aastase eelarvemenetluse raames ja vastavalt parlamendi ja nõukogu heakskiidule ümber paigutada eelarve otsese või kaudse täitmise alla kuuluvatesse programmidesse, eelkõige demokraatiat, kodanikuühiskonda või korruptsioonivastaseid jõupingutusi toetavatesse programmidesse. Ühtlasi peavad

liikmesriigid ELi vahendite saamiseks kehtestama mehhanismid, millega tagatakse jätkuvad maksed toetusesaajatele, isegi kui ELi rahastamine peatatakse. Need kaitsemeetmed moodustavad liikmesriikide juhtimis- ja kontrollisüsteemide keskse osa.

ELi väärtused

Komisjon võtab teadmiseks parlamendi üleskutse võtta kasutusele „vahendite saajate liidu väärtustele vastavuse riskipõhise kontrolli, et avastada võimalikke rikkumisi“⁷. Finantsmääruse alusel jälgib komisjon kõiki oma lepinguhalduse etappe, et ELi väärtustega kokkusobimatud organisatsioonid ja projektid ei saaks toetust. Kõik ELi rahastuse saajad peavad liidu eelarve vahendite kasutamisel võtma lepingulise kohustuse järgida ELi alusväärtusi ja tagada nende austamine. Selle kohustuse täitmata jätmine võib varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemis (edaspidi „EDES“) kaasa tuua vahendite vähendamise, toetuslepingu kehtivuse peatamise või lõpetamise ja/või haldusmeetmed (nt menetlusest kõrvalejätmine või rahalised karistused). Kui kontrolli või auditi käigus avastatakse kohustuste rikkumine, kaitsevad ELi vahendite nõuetekohast kasutamist ka finantsmääruse kohased järelmehhanismid.

EDESi kohaldatakse isikute ja üksuste, sh ettevõtjate ja organisatsioonide suhtes, kes taotleavad või saavad vahendeid eelarve otsese ja kaudse täitmise raames. EDESi menetlusest kõrvalejätmise alused moodustavad üldraamistiku ametialasele või eetilisele väärkäitumisele, sh vaenu õhutamisele, diskrimineerimisele ja muudele ELi väärtuste rasketele rikkumistele reageerimiseks. Kõik eelarvevahendite käsutajad teevad hindamisprotsessi etapis EDESi andmebaasis päringuid. Selleks et järelevalvet veelgi tugevdada, uurib komisjon võimalust võtta ELi väärtuste järgimist kajastavad näitajad kasutusele riskihindamistvahendis Arachne+, eeldusel et see on tehniliselt ja õiguslikult teostatav.

Huvikonfliktid

Parlament palub komisjonil tagada, et „liidu vahendeid ei maksta otseselt ega kaudselt toetusesaajatele, sealhulgas Euroopa Ülemkogu liikmetega seotud toetusesaajatele, kelle puhul on tuvastatud huvide konflikt, mida ei ole tõendatavalt ja kontrollitavalt lahendatud“,⁸ ning rõhutab, et liikmesriigid peaksid tagama läbipaistvuse, mis kaitseb huvide konfliktide eest.

Komisjon rõhutab, et kõik liikmesriigid peavad austama ELi aluslepingute norme ja nendel põhinevaid õigusakte, sh norme huvide konfliktide nõuetekohase juhtimise kohta kõigil tasanditel, eelkõige finantsmääruse artiklit 61.

⁷ Vt punkti 161 alapunkt xxii – 2025/2145(DEC).

⁸ Vt punkti 21 alapunkt v – 2025/2145(DEC).

b. ELi eelarve kaitsmine petturite eest

Tulud

Kontrollikoda esitas oma 2024. aasta aruandes ELi eelarve tulude kohta märkusteta arvamuse, kinnitades sellega veel kord, et komisjon on tulusid kogunud stabiilselt ja täpselt.

Parlament „peab kiiduväärseks EPPO [Euroopa Prokuratuur] ja OLAFi [Euroopa Pettustevastane Amet] jõupingutusi liidu tollikontrollis esinevate puuduste organiseeritud ärakasutamise vastu võitlemiseks“⁹ ning juhib tähelepanu sellele, et „probleemid tollimaksude valesti deklareerimise või deklareerimata jätmisega (edaspidi „tollimaksu alalaekumine“) põhjustavad kogutud imporditollimaksude alalaekumist, mis on olnud palju aastaid liidu ja selle liikmesriikide jaoks püsiv probleem“¹⁰.

Komisjon kiidab heaks parlamendi ja nõukogu 26. märtsi 2026. aasta kokkuleppe ELi tolliliidu juhtimise reformi kohta. Sellega reageeritakse praegu ELi tolli tööd mõjutavatele surveteguritele, nt kaubavahetuse, eriti e-kaubanduse mahu tohutule suurenemisele, piiril kontrollitavate ELi standardite kiiresti kasvavale arvule ning geopoliitilise tegelikkuse ja kriiside raskuspunkti muutumisele. ELi Tolliameti ja ELi tolliandmekeskuse loomisega aitab see reform parandada andmepõhist tollipoliitika koordineerimist, eelkõige täiustatud ELi koordineeritud riskijuhtimisraamistiku kaudu.

⁹ Vt punkt 55 – 2025/2145(DEC).

¹⁰ Vt punkt 51 – 2025/2145(DEC).

Pettustevastase võitluse struktuur

Parlament väljendas muret ELi ja riiklike pettustevastase võitluse organite vahelise ebapiisava koordineerimise ja teabejagamise pärast. 16. juulil 2025 avaldas komisjon [valge raamatu pettustevastase võitluse struktuuri läbivaatamiseks](#), milles nimetati vajadust tugevdada ELi finantshuvide kaitset. Selles rõhutatakse pettustevastase võitluse struktuuri kõigi osalejate ülitähtsat rolli ja jätkuvat kaasamist ning see täiendab komisjoni ettepanekut järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kohta. Üks peamisi eesmärgi on suurendada koostööd pettustevastase võitluse struktuuri tähtsaimate osalejate, s.o EPPO, OLAFi, Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ameti (Europol), Euroopa Liidu Kriminaalõigusalase Koostöö Ameti (Eurojust) ning Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Ameti (AMLA) vahel. Valges raamatus käsitletakse ka seda, kuidas luua integreeritud süsteem ja optimeerida vahendite kasutamist uue tehnoloogia rakendamise, andmete jagamise ja osalejate ülesannete vastastikuse täiendavuse analüüsimise abil.

Pettustevastase võitluse struktuur vaadatakse läbi laiemas kontekstis, nimelt Europoli ja Eurojusti määruste läbivaatamise ning OLAFi ja EPPOt puudutavate õigusaktide käimasoleva hindamise käigus ning direktiivi, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (finantshuvide kaitse direktiiv)¹¹ käimasoleva hindamise raames. Komisjon esitab tulemused teatistes, mis peaks avaldatama 2026. aasta lõpus ja millega võivad kaasneda seadusandlikud ettepanekud.

Läbivaatamise üks peamisi eesmärgi on ka muuta paremaks summade tagasinõudmine. Komisjon jätkab OLAFi tehtava iga-aastase kontrolli kaudu finantsmõju avaldavate OLAFi finantssoovituste (kuni nende lõpliku tulemuseni) ja EPPO teadete rakendamise tugevdatud järelevalvet. Komisjon kaalub ELi finantshuvide kaitset ja pettustevastast võitlust käsitleva aastaaruande (finantshuvide kaitse aruanne) edasiarendamist, et lisada rohkem teavet ja andmeid tagasinõudmistele kohta.

EPPO ja OLAFi eelarve suurendamine

Komisjon võtab teadmiseks parlamendi korduva üleskutse tugevdada EPPO ja OLAFi võimekust ja nendevahelist koostööd.

Kui EPPO 2017. aastal loodi, mõjutas see kahe teenistuse koostoime ja tõhustamise tõttu OLAFi töötajate arvu. Algse finantsselgituse järgi pidi EPPO tegutsema alates 2023. aastast stabiilse täistööajale taandatud töötajate arvuga, s.o 115 töötajat. Ometi on alates asutuse loomisest eraldatud esialgu kavandatud igal aastal

¹¹ Direktiiv (EL) 2017/1371.

rohkem vahendeid ja töötajaid. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel on aastaeelarvete vastuvõtmise protsessis lisatud täiendavaid vahendeid ja aasta jooksul paranduseelarvetega vahendeid erakorralisteks vajadusteks. Ajavahemikus 2024–2026 eraldati EPPO-le veel lisavahendeid Poola ja Rootsi osalemise kulude, suurenenud palga- ja majutuskulude, selle eraldiseisva IT-arhitektuuri kulude ning täiendavate Euroopa delegaatprokuröride ja riiklike ekspertidega seotud kulude katmiseks.

Võttes arvesse OLAFi kogemusi haldusjuurdluste läbiviimisel ning eesmärki vältida haldus- ja kriminaaluurimiste dubleerimist, viidi Euroopa Prokuratuuri üle kuni 45 koosseisuväliste töötajate ametikohta ja asjaomased assigneeringud. Kui võtta arvesse nii üleviimisi Euroopa Prokuratuuri kui ka OLAFi eelarve suurendamist komisjoni vahendite eraldamise menetluste kaudu, on OLAFi töötajate arv (ametikohad ja koosseisuvälised töötajad) aastatel 2019–2027 vähenenud 38 võrra.

OLAF ja EPPO teevad omavahel tihedat koostööd neile kohalduvate vastavate määruste ja töökorralduse alusel, mille järgi OLAF teavitab igast EPPO pädevusse kuuluda võiva kuriteo kahtlusest ning juurdluste ja uurimiste kattumist välditakse ristkontrolli mehhanismiga. Samuti võib OLAF olla EPPO uurimistes abiks, korraldades täiendavaid haldusjuurdlusi ja EPPOt vajaduse korral toetades.

Tuginedes kontrollikoja soovitusel selle eriaruandes 26/2025 ja võttes arvesse pettustevastase võitluse struktuuri läbivaatamist, hindab komisjon, millist korda on vaja ühise pettusesüüdistuste hoidla loomiseks ja juhtimiseks, et parandada teabe jagamist OLAFi ja EPPO vahel.

c. Veamäär ja kontrollisüsteemid

Ennetus- ja parandusmeetmed

Komisjon rakendab mitmeaastaseid kontrollistrateegiaid ELi vahendite kaitsmiseks ja kui tema tehtavas kontrollis tuvastatakse vead või puudujäägid, võetakse ennetusmeetmed (s.o parandused, katkestused või peatamised enne, kui komisjon teeb maksed) ja parandusmeetmed (s.o parandused pärast maksete tegemist) kuni programmi lõpuni. Eelarve jagatud täitmise korral teevad valesti makstud vahendite tuvastamiseks ja tagasinõudmiseks kontrolli liikmesriigid. Riiklikes juhtimis- ja kontrollisüsteemides kindlaks tehtud puudused võivad kaasa tuua finantskorrektsioone. 2024. aastal nõuti komisjoni ja eelarve jagatud täitmise korral ka liikmesriikide jõupingutuste tulemusel tagasi 2,66 miljardit eurot (1,18 miljardit eurot ennetusmeetmetega ja 1,48 miljardit eurot parandusmeetmetega), peamiselt ühtekuuluvus- ja põllumajanduspoliitika valdkonnas.

Veamäära vähendamise võimalused

Parlament ja nõukogu tunnevad heameelt veamäära üldise vähenemise üle, kuid peavad seda endiselt liiga kõrgeks, iseäranis ühtekuuluvuspoliitikas. Komisjon võtab teadmiseks kõik kontrollikoja teatatud vead ja kontrollib nõuetekohaselt kõiki

juhtumeid, kus tal on õiguslik alus tegutsemiseks, tehes koostööd liikmesriikide ja rakenduspartneritega ning nõudes asjakohastel juhtudel finantskorrektsioone ja vajalikke parandusmeetmeid, et juhtimis- ja kontrollisüsteeme veelgi täiendada.

Ühtekuuluvuspoliitika

Komisjon väljendab heameelt selle üle, et kontrollikoja hinnangu kohaselt on ühtekuuluvuspoliitika kulutuste veamäär võrreldes 2023. ja 2022. aastaga langenud, ning märgib, et komisjoni (iga-aastastes tegevusaruannetes esitatud) ja kontrollikoja hinnangud veamäära kohta on veelgi ühtlustunud.

Metoodikast ühtmoodi arusaamiseks on komisjon tihendanud dialoogi kontrollikojaga temaatiliste seminaride kaudu. 2025. aastal keskendusid nad ühtekuuluvuspoliitika kulude valdkonnas riigihangetega seotud rikkumiste kvantifitseerimisele komisjoni kvantifitseerimistabeli järgi (mille kontrollikoda võtab kasutusele alates 2025. aasta kinnitava avalduse auditist).

Komisjon jälgis 2025. aasta jooksul tähelepanelikult, kuidas rakendati auditeerimisasutustega 2024. aastal kokku lepitud tegevuskava, mille eesmärk oli suurendada nende suutlikkust avastada vigu: mitmes valdkonnas on teatatud edusammudest, sealhulgas vigade algpõhjuste analüüsimine, tulemuste jagamine programme haldavate asutustega, auditi kontrollnimekirjade ajakohastamine ja täiendamine, et tagada nende terviklikkus ja sidusus, ning eri andmebaaside parem kasutamine auditeerimise toetamiseks.

Sellele lisaks toetab komisjon aktiivselt lihtsustatud kuluarvestuse ja kuludega sidumata rahastamist hõlmavate kavade kasutamist, saades aru, et rakendamiskorra keerukus võib veariski suurendada.

Ühine põllumajanduspoliitika (ÜPP)

Komisjon tegi olemasoleva teabe tõhusa kasutamise kaudu suuri edusamme normide lihtsustamisel ja vigade vältimisel. 2023.–2027. aasta ÜPP rakendamismudel võimaldab liikmesriikidel kohandada sekkumisi oma vajadustele. Näiteks toetab komisjon liikmesriike ökokavade koostamisel ja rakendamisel ning julgustab kasutama lihtsustatud kuluarvestust.

ÜPPs aitab vigu ennetada ja tuvastada uue tehnoloogia (nt pinnaseiresüsteem, Copernicuse Sentineli andmed ja tehisintellekt) kasutamine. Komisjon jätkab liikmesriikide toetamist vigade kõrvaldamisel ja ennetamisel suunava töö, suutlikkuse suurendamise soodustamise, parimate tavade vahetamise ning ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi kvaliteedi jälgimise kaudu.

Taaste- ja vastupidavusraha

Taaste- ja vastupidavusraha puhul on olemas tugev kontrolli- ja auditisüsteem. See hõlmab ajakohastatud auditimetoodikat i) ELi finantshuvide kaitsmiseks, ii) liikmesriikide sisekontrollisüsteemide tugevdatud kontrolli riigiabi ja riigihangete valdkonnas ning iii) tihedamat koostööd komisjoni sees.

Riiklike taaste- ja vastupidavuskavade muutmisel võeti arvesse varasemat rakendamiskogemust ning kontrollikoja, parlamendi ja nõukogu soovitusi eesmärgiga vähendada kontrollikoja ja komisjoni vahelisi erinevusi ELi õigusaktide tõlgendamisel. Komisjon tegi ettepaneku eemaldada nõukogu rakendusotsustest mitmeti mõistetav või ebavajalik tekst, et need sisaldaksid ainult meetme täitmise tõendamiseks vajalikke nõudeid.

Komisjon nõustub nõukogu hoiatusega „uute normide, vastukäivate nõuete või liikmesriikidele tagantjärele rangemate tingimuste“¹² kehtestamise eest rakendamise ajal. Õiguslike kontseptsioonide tõlgendamist puudutavate suuniste muutmine vahendi rakendamise viimasel aastal põhjustaks liikmesriikidele uusi õiguslikke ja praktilisi probleeme.

Programm „Euroopa horisont“

Komisjon täiustas jätkuvalt oma programmi „Euroopa horisont“ kindlasummaliste maksete rakendamise lähenemisviisi, võttes arvesse varasemate katsete ja kontrollikoja tagasisidet ja jätkates sidusrühmade kaasamist kindlasummaliste maksetega rahastamist kasutavate projektide hindamise raames. See võimaldab komisjonil toetusesaajate jaoks võimalikult palju lihtsustada ja keskenduda kontrollimisel sellele, kuidas toetusesaajad rahastatavaid projekte kooskõlas kokkulepitud tulemustega rakendavad.

Välistegevus

Komisjon nõustus kontrollikoja soovitustega ja võtab tema tähelepanekute põhjal järelmeetmeid. Seoses küsimusega, kas komisjoni rakenduspartnerid peaksid andma kontrollikoja audiitoritele täieliku juurdepääsu dokumentidele, hõlbustab komisjon pidevalt asjaomaste üksuste ja kontrollikoja vahelist teabevahetust, et leida sobivaid lahendusi.

Euroopa Arengufond

Parlament märgib murega, et 2024. aasta hinnanguline veamäär on 6,5 % (2023. aastal 8,9 %). Eelmaksete kontrollimise ja heakskiitmisega seotud vigade vähendamiseks on komisjon palunud oma partneritel vaadata läbi oma aruandevormid, et lihtsustada tekkinud kulude tuvastamist.

Komisjon vaatas läbi ka oma kontrollistrateegia ja alustas peamiste soovitude rakendamist, sealhulgas töötas ta välja riskiprofiili tulemustabeli, et i) mõõta partnerite vastavust finants- ja tegevusstandarditele ja juurdepääsu dokumentidele, ii) tugevdada järelkontrolli ning iii) täiustada sambapõhise hindamise läbinud organisatsioonide aruandlust komisjonile.

12 Vt eelarve täitmisele heakskiidu andmist käsitleva nõukogu soovituse punkt 11.4.

4. Läbipaistvus

Komisjon on võtnud kohustuse tagada ELi rahastamise läbipaistvus kõrgel tasemel, avaldades põhjalikud rahastamisandmed finantsläbipaistvuse süsteemis ning rahastamis- ja hankeportaalis. Tulevikus tagab veel suurema läbipaistvuse uus ühtne digivärv.

a. ELi rahastuse läbipaistvus

Kuna läbipaistvus on üks juhtpõhimõtteid, läheb komisjon kaugemale kohaldatavatest õigusnõuetest ja kohaldab rahvusvaheliste organisatsioonide seas rangeimaid läbipaistvusstandardeid, mis aitab näidata ELi rahastamisega saavutatud tulemusi.

Kooskõlas eelarve täitmisele heakskiidu andmise resolutsiooniga, milles kutsutakse komisjoni üles tagama, et kõigis toetuslepingutes, sealhulgas tegevustoetustes, järgitaks rahaliste vahendite läbipaistvuse, jälgitavuse ja nähtavusega seotud vajalikke nõudeid,¹³ märgib komisjon, et teave valitsusväliste organisatsioonide elluviidavate projektide (sh nõustamistegevus) eesmärkide ja tulemuste kohta on juba ELi rahastamis- ja hankeportaalis avalikult kättesaadav. Lisaks peavad huvide esindajad, kes registreeruvad läbipaistvusregistris ärihuve mitteesindavana (tavaliselt ka valitsusvälised organisatsioonid), teatama oma lobitööst, deklareerima oma peamised rahastamisallikad ning avaldama iga üle 10 000 euro suuruse rahalise toetuse summa, mis ületab 10 % nende kogueelarvest, sh toetuse andja nime. Komisjoni ettepanekuga tulemusraamistiku määramise kohta 2028.–2034. aasta mitmeaastase finantsraamistiku perioodiks ühtlustatakse tulemusnäitajaid, mis suurendab veelgi läbipaistvust; seda toetab ka kõnealuses määramises ette nähtav tulevase ühtse portaali kaudu kättesaadava teabe koondamine ja laiendamine. Komisjon kinnitab taas oma toetust kodanikuühiskonna organisatsioonidele, sealhulgas tegevustoetuste kaudu käesoleval programiperioodil kooskõlas ELi kodanikuühiskonna strateegiaga, milles tunnustatakse kodanikuühiskonna piisava, kestliku ja läbipaistva rahastamise vajadust.

Komisjon on teinud koostööd parlamendiga eelarvekontrollikomisjoni valitsusväliste organisatsioonide ja muude üksuste rahastamist käsitleva kontrolli töörühma raames ning esitanud kõik nõutud dokumendid, järgides samal ajal konfidentsiaalse teabe kaitseks kohaldatavat õigusraamistikku.

Taaste- ja vastupidavusrahastu läbipaistvuse küsimuses nõustub komisjon, et „täielik ja usaldusväärne teave vahendite lõplike saajate kohta on oluline, et vältida rahaliste vahendite väärkasutamist, avastada pettusi ja tagada kõigis

13 Vt punkti 161 alapunkt xxi – 2025/2145(DEC).

liikmesriikides võrdsed aruandlusstandardid“,¹⁴ ning märgib, et parlament kaalub „oma õiguste piires kõiki asjakohaseid meetmeid, sealhulgas õiguslikke meetmeid, et tagada nõuete täitmine“¹⁵. Komisjon rõhutab, et tal on kohustus rakendada vahendit, sealhulgas lõplike vahendite saajate aruandlust käsitlevaid õigusnorme nii, nagu kaasseadusandjad on selles kokku leppinud, ning leiab, et ta on neid sätteid kohaldanud järjepidevalt ja nõuetekohaselt, lähtudes taaste- ja vastupidavusrahastu määruuses sätestatud tingimustest ja õiguslikest määratlustest.

Eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluses on komisjon rõhutanud jõupingutusi, mida on tehtud selle tagamiseks, et liikmesriigid täidaksid oma kohustusi ja läheksid neist kaugemale. Komisjon kutsub liikmesriike jätkuvalt tungivalt üles esitama täiendavaid andmeid ja kohaldab tema käsutuses olevaid vahendeid, kui need ei vasta määruse õiguslikele nõuetele.

Alates järgmisest mitmeaastasest finantsraamistikust nähakse komisjoni ettepanekutega ette, et teave ELi rahaliste vahendite saajate kohta kõigi eelarve täitmise viiside puhul avaldatakse kesksel veebisaidil „Ühtne portaal“ (sh tõhustatud finantslääbipaistvuse süsteem)¹⁶. Vastavalt komisjoni ettepanekule riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kohta avaldatakse teave nii riiklikul kui ka ELi tasandil toetusesaajate, lõplike vahendite saajate, töövõtjate ja alltöövõtjate kohta ühtses portaalis¹⁷.

b. Komisjoni enda läbipaistvus ja aruandekohustus

Komisjon järgib oma tegevuses ja otsuste tegemisel kõrgeimaid läbipaistvusstandardeid. Komisjoni töötajate suhtes kohaldatakse dokumendihaldus- ja arhiivinorme ning turvasoovitusi avalike kiirsõnumirakenduste ja muude asutusesiseste sidevahendite vastuvõetava kasutamise kohta. Sellega seoses tagab komisjon vastavuse ELi normidele, mis käsitlevad üldsuse juurdepääsu dokumentidele, sealhulgas tekstisõnumitele (tööga seotud suhtluse registreerimine).

Nagu kõik töötajad, on ka kõrgemad ametnikud kohustatud täitma personalieeskirjadest tulenevaid kohustusi, sealhulgas eetika ja aususe valdkonnas (nt ühekordsed huvide konflikti deklaratsioonid, abikaasa töödeklaratsioonid või välistegevuse heakskiitmise taotlused). Komisjon pakub eetikaalast teavet, koolitust ja nõu, et toetada töötajaid ja juhte nende kohustuste täitmisel.

14 Vt punkt 278 – 2025/2145(DEC).

15 Vt punkt 6 – 2025/2145(DEC).

16 COM(2025) 545 final artikkel 12.

17 COM(2025) 565 final artiklid 63 ja 64.

Läbipaistvusregistri kohustused kehtivad kõigile juhtidele, kes peavad avalikustama oma kohtumised registrisse kantud huvide esindajatega.

Igale komisjoni liikmele määratud erinõunike nimed ja volitused on avalikult kättesaadavad [komisjoni veebisaidil](#).

Komisjon võtab teadmiseks parlamendi mure seoses ahistamist käsitleva ametliku menetluse toimimise ja tulemuslikkusega. Usaldusküsimuste peanõuniku egiidi all kaasab komisjon sõltumatuid eksperte, et täiendada komisjoni juba algatatud ahistamisvastase poliitika rakendamise läbivaatamist¹⁸. Üldisemalt jätkab komisjon jõupingutusi, et tagada turvaline teatamiskeskond, sealhulgas suurendades teadlikkust, juurdepääsetavust ja usaldust olemasolevate kanalite vastu, ning püüab rikkumisest teatamise suuniste käimasoleva läbivaatamise raames viia need võimalikult suurel määral kooskõlla direktiivis (EL) 2019/1937 sätestatud standarditega.

5. Võla jätkusuutlikkus

Komisjon nõustub, et „liidu võla jätkusuutlikkust tuleb arvesse võtta kõigis tulevastes eelarveotsustes“¹⁹. Taasterahastu „NextGenerationEU“ võlakohustuste tagasimaksmine kestab kuni 2058. aastani, mis jätab ELile tagasimaksede haldamiseks aega, tekitamata olulisi tõrkeid või ohustamata finantsstabiilsust. Finantsmääruse artikli 256 kohaselt avaldab komisjon igal aastal aruande, milles hinnatakse tingimuslike kohustiste jätkusuutlikkust ja ELi eelarve manööverdamisruumi, toetades eelarve jätkusuutlikkuse järelevalvet.

Komisjon väljendab heameelt selle üle, et parlament kiitis heaks tema ettepanekud uute omavahendite kohta, ja nõustub, et „on väga oluline töötada välja tõelised uued omavahendid, et võla teenindamise kulud ei tõrjuks välja tulevaste mitmeaastaste finantsraamistike prioriteete“²⁰. Uute omavahendite kasutuselevõtt nõuab kõikidelt pooltelt poliitilist tahet ja jõupingutusi. Komisjoni ettepanekud sisaldavad kindlaksmääratud iga-aastast võlateeninduse summat. Taasterahastu „NextGenerationEU“ tagasimaksed jäävad finantsraamistiku ülemmäärade piiresse. Intressirisk on alates 2028. aastast väga piiratud, kuna pärast 2026. aastat uusi netoemissioone ei toimu ja kindlaksmääratud iga-aastane võlateeninduse summa tagab täieliku prognoositavuse.

18 Komisjoni 12. detsembri 2023. aasta otsus C(2023)8630.

19 Vt punkt 7 – 2025/2145(DEC).

20 Vt punkt 47 – 2025/2145(DEC).

6. Edasine tegevus

Komisjon esitas 2025. aasta juulis ettepaneku ambitsioonika, paindliku ja tulevikku suunatud mitmeaastase finantsraamistiku (2028–2034) kohta. See tugineb praeguse raamistiku tugevatele külgedele ja aluspõhimõtetele ning sellest saadud õppetundidele, muutes selle samas lihtsamaks, paindlikumaks ja mõjusamaks,²¹ ning selles võetakse arvesse parlamendi, nõukogu ja kontrollikoja soovitusi eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta.

Tugev juhtimine, läbipaistvus ja tugev poliitiline järelevalve on nende ettepanekute iga osa puhul määrava tähtsusega. Komisjon teeb tihedat koostööd parlamendi ja nõukoguga, et saavutada kaugeleulatuv, tasakaalustatud ja õigeaegne kokkulepe järgmise mitmeaastase finantsraamistiku ja valdkondlike programmide kohta.

* * *

²¹ Vt COM(2025) 570 final.